

Kárpátnak hegyei hangosb kürtölésbe
 Ekhókat zendítnek, medve törvén résbe,
 Borzad a' bőr a' kérkedőn,
 Mert a' Medve morogva jön,
 A' Vadász reá lö,
 Hol fakad a' fül tő.

Bizonyos lövésre vehetvén a' Medvét,
 Minthogy puskájában glóbist 's posztokat vét,
 Jól czéloz szőrös fejére,
 Bízhatik is fegyverére,
 Félsz le száll a' fárol,
 's Medve bőrt nem árol.

Már Diána' nyája sátorra verődik,
 's A' sok válogatott petsenye sütődik,
 Nimfák töltnek poharakban,
 Vídúl öröm Vadászakban,
 Kezdik ők forgatni,

Osztán jó tűz mellett pipára gyújtanak,
 's Egy nagy köpönyegen kotzkákkal játszanak,
 Így mulatván estve felé
 Míg hold szarvát nem emelé,
 Ismét virradóban
 Mennek vadászóban.

Közlí: *Mészöly Gedeon.*

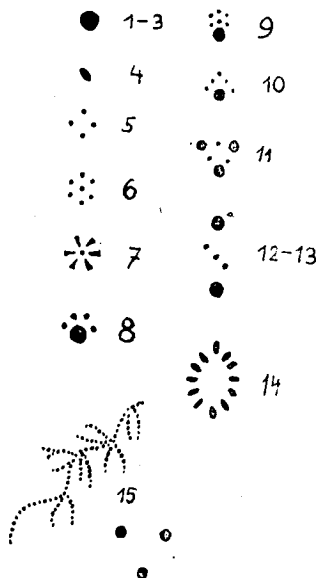
Képfestőminták elnevezései Gölnicbánya környékén.

A falusi viselet alakulását, általában a nép ízlését már kis rőfösüzleteink, boltjaink is nagyban befolyásolják. Egy ügyes, élelmes rőfös úgyszólván új parasztdívatot tud teremteni a környék faluiban, erre Kassán szép példákat találtam. De a falu is válogat, osztályoz, nem minden elemet egyforma kedvvel fogad be és szív fel ízlésébe. Gyakran azt tapasztalhatjuk, hogy még az egymás mellett lévő faluknak is merőben eltérő a divatjuk, különböző darabokat választanak ki maguknak, ha közös forrásból, üzletből szerzik is be a hozzávalót.¹ Ezzel kapcsolatban egy *gölnicbányai képfestőüzem* mintáinak útját mutatom be.²

¹ Az egyén elfogadja a közösség (a falu) ízlését, azonban bizonyos határokon belül maga is válogat. Tanuja voltam annak a jelenetnek, amikor egy papirkereskedésben két környékbeli tót asszony negyed óráig válogatott a stélázipapírok közt, de egyet sem találtak megfelelőnek.

² *Gölnicbánya* kevert lakosú kisváros, 1910-ben 3333 lakosa közül 2095 német, 1098 tót, 606 magyar volt. A környékbeli faluk tót népességűek, csak

A gölnicbányai *Mauritz* kékfestő üzem régi családi mester-ség. Még ma is részben a régi fa kékfestő dúcokat (*Drucker*) használják. A tarkázáshoz szükséges anyag (*Pap*) összetétele családi titok. Régi, lóval hajtott nagy famángorlójukat csak az utóbbi években bontották le. Érdekes különben, hogy egymagával a mángorlással is sokat lehet keresni, pld. Korompán külön mángorlómester van.

1. ábra. Kékfestőminták Gölnicbányáról.

Kétféle anyagot festenek: a falusiak által otthon szőtt dolgokat és kész gyári árút. Ma már kevesebb a házi szőttés, talán még Kojósóról hozzák a legtöbbet. Végeredményben a házi szőttés a kékfestéssel drágább, mintha kész festett árút vennének, de azért némelyek még ragaszkodnak a maguk készítette holmihoz.

Idővel változik a falu izlése is;³ így pld. a régebben mintázott

Szepesremete német, azonkívül érdekesen kevert lakosú *Szalánk*. *Alsószalánk*-nak rutén, tót, magyar, német a lakossága, *Felsőszalánk*-nak rutén, egy kevés tót és német. *Rutén* eredetre vall a ma már tótnak nevezhető *Kojósó* lakóinak gör. kat. vallása.

³ Az első világháború után megváltoztak helyenként a dolgok, de nem egyformán. Így Kojosón régebben csak az ingvállat, kötény szélét hímézték, ki, a huszas évek után a hímzés szélesebb felületre kúszott.

*

Rövidítések: F = *Nagyfölkvár*. G = *Gölnicbánya*. H = *Kassa-hámar*. K = *Kojósó*. Kb. = *Kassabéla*. L = *Ladna*. O = *Oruzsin*. Sz. = *Szalánk*. Szr. = *Szepesremete*. Z = *Zakárfalu*.

kendőket ma sorra visszahozzák, hogy fesse át a kékfestő egy-színűre, pld. feketére (*Jekelfalu*). *Egyetlen falunak mindig egy-öntetű, azonos az ízlése*, mindig ugyanazokat a mintákat kéri a festésre. Pld. Zakárfalunak 7—8 mintája volt; egy férjhezmenő lánynak minden mintából kellett egy-egy szoknyájának lenni. Ezenkívül még három kékkendő is hozzátartozott a kelengyéhez. Kojson a vásznat erősen kékítik; (a kék színű sáv feltűnő a házakon is). Az egyes mintákat nem a kékfestő nevezi el, hanem a falusiak, minden faluban más-más névvel. A divatos minták elnevezései a következők:

1. *Hrašková*. (Z.) — *Z malina hrachami*. (Sz.)
2. (Előbbinél nagyobb pettyek). *Čerešnové*. (K.) — *Okate*. (H.)
3. (Nagyobb pettyek). *Okatami*. (Z.) — *Okata*. (K.) — *Velké hrachig*. (Sz.)
4. *Pšeničková*. (Z.) — *Rajšiková*. (Z.) — Kojstórol nem kéri.
5. *Štyri džobky*. (H. Kb.) — *Hamorská*. („Hámori minta“, mert Kassahámoren szeretik. K.)
6. *Okruchlina*. (Kb. L. O.)
7. *Hviezdečkova*. (Kb. O. L.) — *Sternchen*. (G.)
8. *S kvietečkami*. (Z.) — *Kukurucová*. (Sz.) — (*Mačetlapky*. (H.) — *Benza*. (G.)
9. *Hruženková*. (Kb.) — *Kubričková*. (F.)
10. *Kubričková*. (Csak Kojson szeretik.)
11. *Riedky kvietky*. (K.) — *Mlynárova*. (K. ritkábban.) — *Statečna*. (K.)
12. *Rizkašová*. (K. Z. F. J.)
13. (Előbbinél nagyobb.) *Ovšena*. (H. Z.)
14. *Okate*. (K. Z.) — *S venčikami*. (Z.)
15. *Flašové*. (U.) — *Dörnchen* (Szt.) — *Do prednej poly*. (K. A szoknya első részébe varrták.)

Dr. Vajkai Aurél.

Benennungen der Blaufärbemuster in der Umgebung von Gölnitz. In der Umgebung von Gölnitz in der Zips sind hauptsächlich nur kleine Dörfer mit slowakischen Einwohnern. Die slow. Weiber bringen ihre zuhause gewebte Leinwand zu einem Färbermeister in Gölnicbánya. Jedes Dorf hat seinen eigenen, von anderen abweichenden Geschmack und dem entsprechend wählen sie die Färbemuster aus. In einem Dorf z. B. musste ein Mädchen vor ihrer Heirat 7—8 Röcke haben und jeder wurde mit einem anderen Muster bemalt. Aber aus jedem Dorfe verlangt man immer dieselben 7—8 Muster. Dasselbe Muster hat in verschiedenen Dörfern verschiedene Namen. (Siehe 1. Abbild.)